

Vijus anno 1622 et 1640

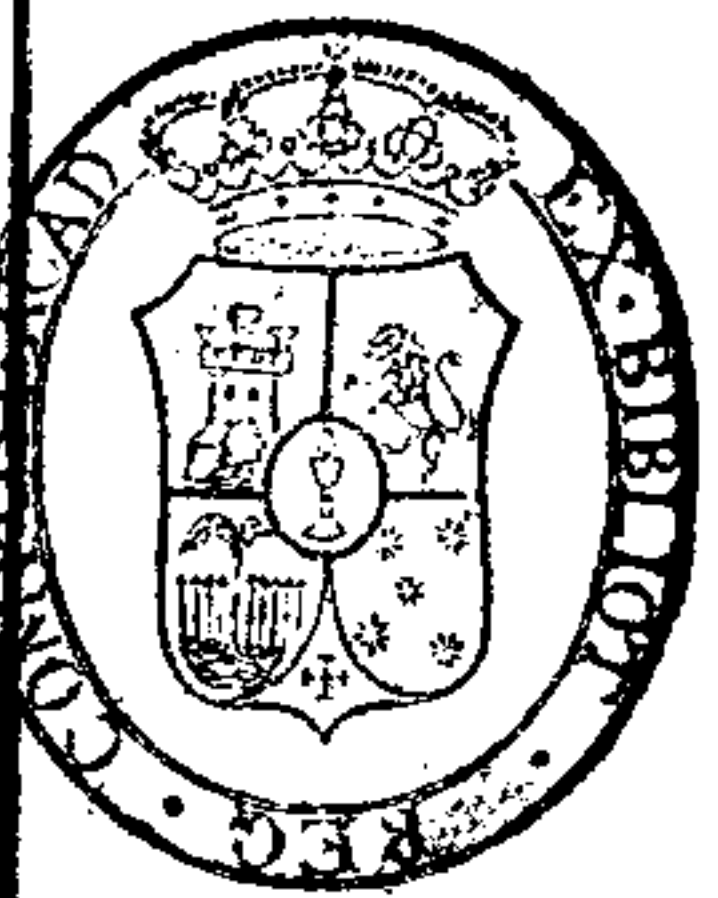
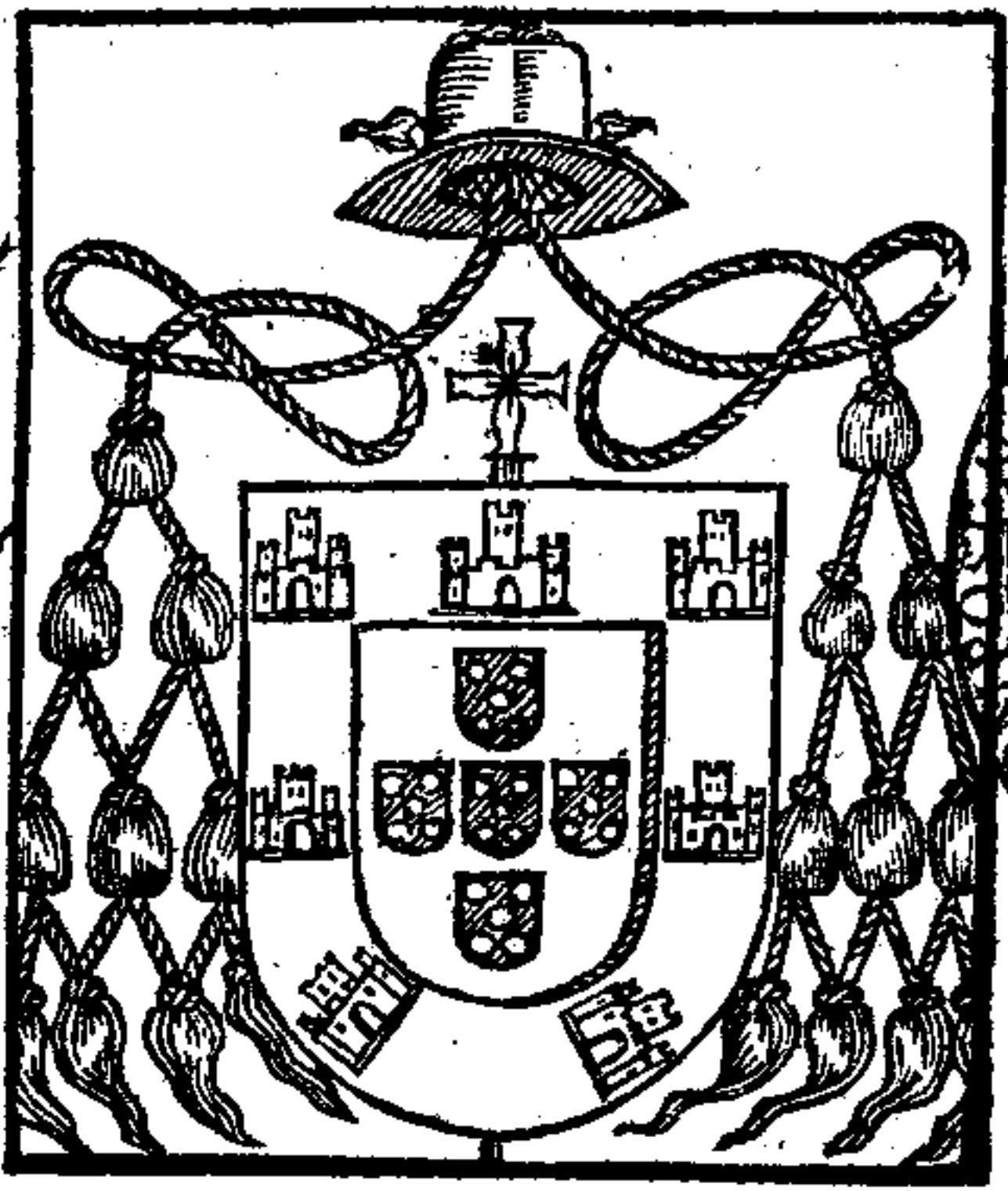
DE MAGNO ATQVE VNIVERSALI
CATACLYSMO, ICHTHYOTYRANNIDE QVE
LIBER, IN LVSIANORVM REGVM

Gratiam & commendationem,

ad abale Gratio Calydonio
in lucem editus.

Ex Immo S. Inq. Nove
Sibi habet expurganduz
quod notis in expurgat
Anno 1707
De la Redonay

Subijt sancte inquisitionis, atq; ordinariae authoritatis
examē. Et nihil habet, quod pium lectorem offendat.

Excudebat Franciscus Correa, typographus
Serenissimi Cardinalis
Henrici

Vlyssipone. anno. 1565.

De Classe qui de la com. de la demoureray

Ex Geneseos Cap. 6.7.8.9

¶ Argumentum.

Cædisbus, impietate, malitiaq; hominum mundi Fabricator iratus; mortale genus immisso per totum orbem diluio perdere constituit. Cum vxore, Tythea, ac nuribus Pãdora, Noela, Noega, filijsq; Sem, Cham, Iaphet (receptis terrestribus atq; volatilibus animantibus) fabricatam ingreditur Arcam magnus Patriarcha Noam. Quem cum prole pro pietate ab immanibus monstris, marinisq; belluis eripuit Deus. In pisces odium apperitur. Ventorū, & maris impulsū per fluctus circumfertur Arca, quousq; in altissimis Armenia montibus acquieuit. Iussu Dei prodiens statim sacra, holocaustaq; ad incensas aras facit grandeus senex, Iriq; pro fœdere inter Deum et homines posita sudore ac labore per terrā tennem queritat victum, repertam plantat vitem, expressoq; vino inebriatur. Cham, ingratiā et amorē Iaphet atq; Sem receptis, detestatur Opus magnus Cataclysmus inscribitur. Serenissimo ac religiosissimo principi Henrico Cardinali, clarissimi Sebastiani Lusitania, & Algarbiorū regis imperium admirabili prudentia, nec non sapientia moderanti, dicatur.

20 SERENISSIMO ATQVE PRÆCEL

LENTISS. PRINCIPI HENRICO CARDINALI

Emanuelis inuictiss: Lusitania, & algarbiorum Regis, Indici, Persici, Africi, Æthiopici, dominiq; Guineæ filio, catholice fidei vigilantissimo propugnatori, Cadabal Grauius.

S.D.

V Magerē Viennæ serenissime Princeps á non nullis, qui tunc temporis meã (si qua est) doctrinam sectabantur, te audiente, atq; laudante comœdiam agi, vt tuæ sublimitati quoquo modo placerem, non alienum á mea sterili professione duxi, habita prius á me oratione in qua pro mea mediocritate inuictissimi patris tui egregia gesta, immortales laudes, insignes victorias necnon gloriosos triúphos cõmemorabam. Vnumq; præcipue in gloriam tanti Regis epigramma me dixisse recordeor, quod ne forte desideretur adscribam.

MAGNVS Alexander tumidus clarusq; trophæis,
 Urbibus & populis captis toto orbe subactõ,
 militibus fessis bello, longoq; labore,
 Venerat ad rapidum, sic, quem vocat incola Gangem,
 Et genibus flexis suplex in margine ripæ
 Constitit, & tales oculos ad sydera tollens
 Protulit ore preces, gnato da Iuppiter Hammon,
 Terminus vt fiat spumoso vortice Physon,
 Qui mihi nunc obstat, venturis regibus, alto
 Cui patet arridens solio respondit, & inquit.
 Non dabitur cuiquam transire fluenta quousque
 Optimus Emanuel regum fortissimus olim,
 Dulce decus patriæ, Hesperio regnabit in in orbe.
 Qui longe à tergo victor tua signa relinquet.
 Seruiet huic Pontus, simul & Gangetica tellus,
 Quicquid Sol oriens, mediussq; cadensque, tuetur,
 Dum celeri vehitur circum vertigine mundi.
 Hactenus, intremuit lucus, crinita reluxit
 Stella caput iuxta magni, requieuit & vnda.

Atq; alia, in quibus nostrum ingenium, quod duri & inopinati fregere labores, probasti, meq; indignum muneribus affecisti. Et nisi mortifera & improuisa pestis, corrupto cæli tractu, illo tempore turbaret omnia, me tecum tulisses & domi habuisses. Sed

*inimica me precipitem (vt ita loquar) traherent fata. Sic enim
prostravit, sic afflixit fors miserum acerba, vt secundiorem For
tunam nisi tu dederis qui nostrum seculum ornas, decoras, &
illustras (cuius præclarissimas regalis animi dotes, atq; memoran
da facinora tam non possum prædicare, non admirari, non extol
lere. quam tu non augere) posthac vix sperare ausim. Nunc ve
ro acta meliore vitæ parte, senio confectus, & cito moriturus ad
te serenissime Princeps dulci patria, atq; natali solo relicto, tam
quam ad ancoram sacram & tutissimum Asylum, tua singulari
solitaq; beneficentia, & benignitate fretus confugio. Cumquæ
nihil præter defatigatam laboribus animã, & consumptum æta
te corpus habeam, postquam pro meo captu Christianissimi, atq;
præstantissimi Regis tui charissimi fratris lamentabilem disce
sum defleui, & celeberrimæ necnon prudentissimæ Reginæ Ca
tharinæ incredibilem, & incomparabilem dolorem (quantum
meæ potuere vires) significavi, magnum & vniuersalem Cata
clysmum & hominum in pisces antiquum & manifestum odiũ
opus nouum, & á nullo, quod ego legerim, animaduersum aut
scriptum, paucis contexui versibus Quos venerabili nomini tuo.
tenuis homo fortunæ, & nullius propemodum consilij, audacius
quam decuit, dicare cõstitui. Vigiliis igitur deuotissimi clientis,
licet regni gubernatione, & assiduo negotiorum pondere distri
ctus, & occupatus existas ne despice, qui nihil nisi grãdia dare
soles. Meq; in tuorũ suscipias cliētelam suppliciter oro, vt iuxta
ripas Tagi, te meo Zephyro flante, tuas atq; tuorum amplissi
mas laudes Cygnus ego tuus quoad vixero, canam. Hoc te etiam
pro tua egregia humanitate, & in signi clementia oro (nisi im*

probum est) vt si qua de me apud celeberrimam Reginam Ca-
 tharinā oriatur mentio, (orituram enim scio, si velis,) me illi
 delectissimum, & Lusitanorum regum gloriae, & aeternitatis
 studiosissimum amantiſſimumq; esse ostendas. Quantum enim
 apud illam tua regia sit autoritas valitura, cōpertū habeo & in-
 telligo. Quod si me apud clarissimam, benignissimamq; Reginā
 commendes, ad feliciorē fortunam rediturum, & rerum me-
 liorem statum me habiturum non ignoro. Vale. Compostelle.
 sexto Calendas Decemb. Anno, 1565.

Morituri cygni dulciter canunt flante Zephyro, sin minus expirant taci-
 ti, qua ratione cygnus pro poeta, Zephyrus pro fauore methaphoricos

AD SERENISSIMUM, PRÆCEL-
 lentissimumq; Principem Henricum Cardinalem, Ema-
 nuelis inuictissimi Portugalliae, & Algarbiorum Regis,
 dominiq; Guineæ, Indici, Persici, Africi, Æthio-
 pici Arabici filium, scatholicæ fidei vigi-
 lantissimum propugnatorem, Cada-
 balis Grauij Ichthyotyranis.

Vt genus humanū pisces, et aquatica monstra
 Oderit, et quannus morientes littore cernat
 Ponticultores nemo tristatur, amore
 Prosequimur naturali gradientia terris,
 Necnon & celeri volitant quæ animantia penna.
 Quæ si forte iacent morbo, miseramur, & vltro
 Auxilium ferimus, cumq; expirantia tabo
 Cernimus, irrumpit sinuosa in pectora mæror.

Euenit id contra mutis in piscibus altum
 Quos pelagus tumidis condit sub fluctibus, vnde
 Tantum odium vates domino memorate canori
 Henrico, veterum qui præfert stemmata Regum,
 Lusitanorum clarum lumenq; decusq;
 Gloria quem celebris liquidum super æthera vectum
 Tollit, & æternos merito largitur honores,
 Sancti debetur Petri cui magna Cathedra,
 Romulidæq; vocant, generosi dicite Cygni,
 Non dum causa patet longis incognita sæclis.
 Rusticanam proles tantos non pectore motus
 Concipit, ingenium dederit Natura licebit,
 Labitur, & raro sublimia facta virorum
 Degener ostentat, mentem reprimente pauore.

Non pede fraternam pugnam, aut Marathonia gesta
 Fraternam, inter vtrunq; fratrem. Etheoclem & Polynicem Oedipo-
 dis ac Iocastæ filios gestam, de quorum perniciosa dissensione, mortife-
 roq; prælio Statij Thebaida lege. Marathon campus in Attica regio
 ne ab heroe Marathone denominatus, vbi Milciades Atheniensium dux
 Persas Artaphrene Datisq; Darij ducibus profligauit, caesis hostium bis
 centum millibus peditum, equitumq; decem millibus. Lege Probum
 Emiliam, Herodotum, & Trogum Pomp. de Marathonia pugna.

Nec commutatas aliena in corpora formas.

Non Priami celsas arces, nec ludicra dicam.

Terrificos strepitus, hyemes, cœliq; fragores,

Emissumq; super terram magnum Cataclysmum,

In pisces odium, latoq; natantia ponto

Monstra, piiumq; senem, exanimataq; corpora fluctu,

Lysiadum stirpem, memorataq; prælia regis

Cataclysmus
 .i. diluuium
 . a cataclyso,
 quod signifi-
 cat mergere.

- *Alphonſi Henrici, quo non animoſior ullus,
 Paucis attingam, quamuis mihi ſorte nagatum
 Carmen, & annorum corpus vitiauerit etas.*

*Non ego Pimpliades Muſas, Phæbumq; vagantem
 Corycidas iuxta lymphas, Helyconaq; ſacrum,
 Cui iuuenile capud fertur Parnaſſide vinctum
 Lauro, ſed ſupplex palmis ad ſydera tendens,
 Altitonantis opem, ſanctum & venerabile numen*

*Inuoco, rimofam Grauij Pater optime cymbam
 Flatibus aduerſis inter Scyllam, atq; Charybdin*

*Nauigantibus ab Epiro ad dextram Siciliæ partem Scyllâ eſt rupes, ſiue
 ſaxum, aut plenus cauernis locus, qui a fluctibus percuſſus latratuſ vide-
 tur ædere. Ad ſiniſtram Charybdis, quæ contrariis fluctuum curſibus col-
 liſſionem facit, ruptaq; absorbet. Veſgilius. Dextrum Scylla latus, læ-
 uum implicata Charybdis obſidet.*

*Lactatam, quacunq; furens rapit impetus illam,
 Dirige per nebulas, miſera formidine pectus
 Eripe, & obſcuras animo propelle tenebras,
 Omnia namq; potes, tibi magna potentia rerum,
 Et ſine te factum nihil eſt, dominaris vbiq;.*

*Membra metu titubant, gelidus præcordia ſanguis
 Suffocat, calamusq; cadit, digitiq; tremiſcunt,
 Lumina languescunt ſenio, pudor ipſe coercet
 Ingenuus, trepidam conturbant nubila mentem,
 Magnum ſurgit opus, noſtris ſed viribus impar.*

QVVM pater omnipotens hominum pertæsus iniquos
Mores, perfidiam, furias animosq; superbos,
Sanguineas cædes, fraudes, sæuasq; rapinas,
Omnia mortifero passim & feruentia bello,
Terrigenas etiam cælum affectare Gigantes,
Quos non lingua dies, virtus nec mouerat vlla,
Armaq; terribili crepitantia sumere dextra
Cerneret, iratus totum tremefecit Olympum,
Vltra non passus letalem serpere pestem,
Constituit nimbos nono dimittere cælo,
Humanum q; genus fluctu exanimare marino,
Admonito Noa, quo non præstantior vllus
In terris fuerat, Superiorum cultor & idem
Pro pietate Deum semper recalebat, & agnùm
Sanguine diuinas supplex resperferat aras
Illa tempestate, bonusq;, piusq; benignus
Arcam construxit trabibus tabulisq; iubente
Omnipotente Deo rerum factore, peractam
Ingreditur, lachrymisq; sinus madefecit obortis.

Tûc genitor Cham, & Sem gnatos Iaphetq;, nurusq;
Pandoram primum Phrygiam, Syridemq; Noelam,
Atq; Damascenam forma præstante Noegam,
Uxoremq; suam Scythidem de more vocauit
Nomine Thyteam, natam melioribus annis,
Ex omni genere inclusis animalibus intus
Ordine, quem clare testatur pagina sacra.
Nam duo de non sat mundis animantibus, atq;

*Ex mundis septem domino suadente, recondit
Ipse Mathusalamides non tardus in Arca.*

*Omnibus ex aequo positis, escisq; paratis
Sanguinei toto rubuerunt protinus orbe,
Humano generi signantes fata Cometa,
Pogonias, Xiphias, ac Pichus, Acontia Discus,
Lampadias, Hippus, Ceratas Presterque coruscus.*

Cometae vocantur magna nubium incendia in aere haerentia, quae a reru similitudine nominantur. Pogonias quando scintillae deorsum pro mittuntur in speciem barbae. Acontias, cum nubes incensae iaculi facit effigiem. Xiphias, quum ensis apparet similitudo. Discus, cum disci speciem habet. Pichus, cum dolij forma videtur. Ceratias, quando cornu similitudinem praese fert. Lampadias, quum figura ignis ostenditur. Hippus quando equi similitudo est. Prester nubes incensa. Carminis causa Acontia pro Aconciis, Ceratas pro ceratiis hic ponuntur.

*Angelus affulsit, medioq; cacumine caeli
Constitit, atq; graues lituo praenunciat iras,
Horrendosq; sonos mundum disperfit in omnem.
Vix bene finierat, tenebris sunt omnia plena,
Sol nusquam apparet, nigrescunt cornua Luna,
Horrida caligo, metuendaq; mortis imago
Aduolat ante oculos, munitantur & omnia mortem.*

*Nox tenebrosa ruit, glomerato turbine perflant
Eurus, Vulturinus, Zephyrus, Boreasq; frementes,*

Quatuor ventorum cardinalium nomina Grauius vno complexus est veru Quos cum regionibus vnde veniant mirè depinxit Ouidius i. Met. his versibus.

*Eurus ad Auroram Nabatheaq; regna recessit,
Perlidaq; & radijs iuga subdita marutinis.
Verper & occiduo quae littora sole tepescunt,
Proxima sunt Zephyro, Scythiam Septemq; triones
Horrifer iuuat Boreas contraria tellus*

B Nubibus

5
Mathusalá auus
fuit Noë vnde
Mathusalamides
patronymicum.

Nubibus asfiduis, pluuioq; madescit ab Austro.
 Ventorum alij communues, alij autem repentini. Communés nuncupa-
 mus, qui ex certis spirant mundi plagis. Hi in quatuor formas diducuntur
 Arcticas, Austrinas, Eoas, occidentuas. Arctoi tres sunt, Quorum primus à
 Parte circuli Arctici spirat, quæ prospicit occidentem, Thracias dictus.
 Secundus Septentrio vel Aparctias à vertice. Tertius Aquilo, vel Boreas
 à dextro latere eiusdem circuli. Eoi totidem, à solstitiali ortu Cæcias, à
 verno Subsolanus, vel Apeliotes, Eurus, aut Vulturnus a brumali. Austri-
 ni, Phœnicias, vel Euronotus, Auster vel Notus vel Libonotus. Occidui
 tres quoque Libs, vel Aphricus ab occasu hyberno, ab æquinoctiali Ze-
 phyrus, aut Fauonius, ab æliuo Corus vel Argestes. Communibus ventis
 possunt addi Prodromi atq; Etesis, quos etiam certis temporibus flare cõ-
 stat, Prodromi sunt Aquilones, qui Caniculares præcedunt dies. Etesis
 Aquilones, qui Canicule ortu ad dierum quadraginta intetcapedinem
 spirant. Repentinos vocamus, qui neq; ex certa plaga aliqua, neque statis
 anni temporibus spirant, quiq; suo impetu validas euertunt turres, & na-
 uigia frangunt. Sic appellati, quod repente oriantur & repente desinant
 Horum quatuor genera Procella, vel Ecephias, quando halitus erum-
 pens late dispergit nubem. vortex vel Typhon, quum arctiore erumpit
 spatio & magno in circulum Voluitur impetu. Turbo quando halitus e-
 rumpens nubem late dispergit, vt procella, sed minus alte, dictus a tur-
 bando, quod proxima quæq; perturbet. Prester quum idem status per ac-
 rem fertur ardens & accensus, ab ardendo cognominatus a Græcis.

In sonuere poli, vibrataq; fulmina terras

Percutiunt, tremuit pontus, tellusq; dehiscit.

Infernae sedes, nec non Phlegetonica regna

Apparent, lucem Pluto Manesq; profundi

Mirantur, supera; repulsus Lucifer aula

Horruit, & sociæ pariter timuere Phalanges,

Informesq; specus Herebi, noctemq; profundam,

Limosa; adeunt ripas Acherontis, & umbras.

Monstrificæ trepidant formæ, Briareaq; turba,

Pallida Mors, Hydræ, Sphinges, rabidiq; Cerastæ,

Harpyie, Lemures, Centauri, & bellua Lernæ,
 Obscœnæq; Canes, flammisq; horrenda Chimera
 Abstinet fremitu, & furiarum oblita suarum
 In latebras, multo qua flumina sulphure fumant,
 Serapit, & Stygia latuit stupefacta sub vluâ.
 Latratorq; triceps condit fera Cerberus ora,
 Contrahit & rictus, seseq; immisit in antrum.
 Anguibus implicat & fugiunt & Eryunides atræ,
 Quærentes vmbra, nebulosaq; Tartara Ditis.
 Tortile Tisiphone retro turbata flagellum
 Projicit, ac torua colubri de fronte Megeræ
 Alectûsq; cadunt, & centipedes Scolopendræ.
 Vector & ipse ratem, velum, contumq; relinquit
 Visa luce Charon, seseq; rejecit in amnem.

Duri rumpuntur lapides, lituusq; remugit
 Rauca sonans, scopuliq; gemunt, & murmurat aer,
 Præcipitatur hyems, rapidis micat ignibus æther,
 Atq; Catarrhactæ, necnon & claustra polorum
 Panduntur, sonitumq; dedere per aera tristem,
 Terraq; fit breuiter tremula, & lutulenta vorago
 Imbribus, & magnæ mollescunt ossa parentis,
 Sternuntur messes, hominumq; bouumq; labores.

Horrea cum dolijs, corbes, frumenta, mariscas,
 Inglandesq; nuces, milium, sorbasq; lupinos,
 Lanitium & leues baculos, mulctralia, peras,
 Pastorumque casas humiles, furcasq; tricornes.

Plaustra

Plaustra, lares, cellas, conuulsaque lignea tecta,
 Marmora cum tumulis, Proscenia & amphitheatra,
 Signaque cum titulis, & capta ex hoste trophæa,
 Barbarico postes auro, spoliisque superbos,
 Cypria prisorum pariterque Corinthia vasa,
 Ex auro calathos, Scyphos, patinasque capaces,
 Argentique simul pateras, lancesque rotundas,
 Mensas, quas faber mira cælauerat arte
 Cedrinas nuper, Panchros, Adamantas, Enydros,
 Lysimachos, Agathas, rubeoque colore Pyropos,
 Gorgonias, Trichros, Sabdasque, phlegontides igne
 Ardentes rutilo, stillataque Succina ligno,
 Pramnia Chrysolitos, & scrinia plena Smaragdis.
 Atque alias gemmas generat quas India diues,
 Delitias Regum, præciosaque munera matrum
 Diploidas, chlamydes, thalamos, aulea, tapetas,
 Organa cum tibijs, cytharas, psalteria, chordas,
 Exhædras, lectos, tripodas, hipocausta, lebetes,
 Tympanaque humanas paulo terrentia mentes
 Ante suo strepitu, veterum & penetralia patrum
 Adspiceres, patulos circum raptata per agros.
 Sedula Iunonis varios vestita colores
 Nuncia ducit aquas, quarum sublata columna
 Spumantes fluuios, terras diffundit in omnes.
 Et celer Ecnephias pisces, nauesq; reuulsas
 Sorbet in excelsum, picea caligine vibrans

Longe

Longe, nec sparsum nautas tutatur acetum.

Plinius lib. 2. cap. 48. de vibrato Ecnephia hoc modo loquitur. Defert hic secum aliquid abruptum è nube gelida conuoluens versansq; & ruinam suam illo pondere aggravans, & locum ex loco mutans rapida vertigine præcipuaq; nauigantium peltis, non antennas modo, verum ipsa nauigia coutorta frangens, tenui remedio aceti in aduenientem effusi, cui frigidissima est natura. Idem illisu ipso repercusum correpta secum in cælum refert, sorbetq; in excelsum. Et reliqua.

Nulla mora est, mundus (mundo pereunte) vocandus

*Non erat, antiquumq; chaos, terrorq; fragorq;
Cum gemitu clamor, metus, horror, & vndiq; luctus,
Singultus, lachrymæ, voces, vlulatus vbiq;.*

*Visceribus ruptis terrarum flamina sursum
Tendunt, fit turbo reuolutus, Gargara, Pindus,
Altus Athos, Rhodope, Imolus, Parnasus, & Othrys,
Caucasus, atq; Agragas, Alpes, & nubifer Atlas,
Taurus, & ipse Cilix, Helycon, viridisq; Lycæus.
Tomanusq; micans florum rutilante colore,
Qui centum scatebris circum'rigat arua propinqua.
Apenninus, Erix, factusq; ad sacra Cytheron,
In quo Bassarides frontem exornante corymbo,
Per nemora exercent saltantes Orgia Bacchi,
Cum repetunt choreas, vinosaq; festa frequentant,
Lenæosq; bibunt latices, nectarq; Deorum,
Inter Hamadryadum cœtus, facilesq; Napæas,
Rupicolasq; Deas, quatiuntq; per ardua montis
Pampineos thyrsos, sublatusq; ad sydera clamor
Bacchantum resonat, geminatur & Euion, atque*

Durum:

Durumq; attollunt caput Acroceraunia cælo.
Dindimus & iuuenum palmis celebratus Olympus,
Ismarus, & sacris vberima fontibus Ida,
Floriferisq; rubens latis in valibus Æmus,
Pelion, & Cynthus, Gaurani, Milus & Ossa,
Menalus, & Lunæ montes, vnde in mare Nilus
Gurgite septeno decurrit fœtifer vnda,
Affiduis Euris, imbri, cœliq; ruina
Pulsantur, flagrat triplicatis ignibus Æthia.

Gargara, Phrygiæ montes. Pindus, Thesaliæ mons. Athos, Macedonia celebratissimus mons. Timolus, Lydiæ mons croco florentissimus. Parnasus mons in Phocide regione. Othrys, Thesaliæ mons in Macebonia. Caucasus, mons longe porrectus per Indos. Agragas Siciliæ mons generosis abundans equis. Alpes, montes inter Italiam Galliam ac Germaniam. Atlas, Mauritanix mons in Africa, vnde atlanticum mare. Taurus, mons Asiæ ad occalum porrectus⁹ Cilix, Ciliciæ mons in asia. Helicon & Cythæron Bœotix montes Musis Bacchoq; sacri, ab Helycone, Cytheroneq; fratribus illic pugnatibus sic dicti. Dindimus Asiæ mons. Lycæus, arcadiæ mons. Apenninus Italiæ mons. Erix Siliciæ mons sic nominatus ab Eryce venere filio, ab Hercule illic pugna superato. Lege Verg. 2. Aeneidos Bassarides Bacchi sacerdotes, a bassara veste talari dictæ. Corymbus Hedere fructus. Orgia Bacchi præcipue sacra ab orge hoc est a furore dicta. Latices lenxos, id est torcularis vbi exprimitur vinum. Nectar deorum potus, qui super frondes arborum noctu cadit, melis modo. Hamadryades, arborum Deæ. Napææ, fontium nymphæ Thyrsos id est, hastulas. Euion, bonus filius. Rupicolæ Deæ, i. Oreades montium & rupium habitatrices. Acroceraunia, Epiri montes fulminibus infestati. Tomanus, Chaoniæ mons centum fontibus circa radices celebratus a Theopompo. Olympi plures fuere montes sic dicti. sed qui diuidit Macedoniam a Thracia magis celebratus est in Thesalia. Olympus grece dicitur omnis mons altior in quauis regione, mons enim sic dictus est ad mare rubrum, in Peloponeso, in Cypro, in Lesbo, in Asia, in Gallogræcia in Mysia. & in Lycia Olympicus, a, um quod ad olympū spectat

spectat Ifmarus Thraciæ mons, Ida mons est phrygiæ a poetis & o-
 ratoribus decantatus. Aemus mons inter Thraciam & Theſſaliam.
 Pelion Theſſaliæ mons Cynthus inſulæ Deli mons. Ifmarus, Thra-
 cie mons. Milus, in India mons eſt. Oſſa, mons in macedonia Theſa-
 liæ. Lunæ montes ſunt in Africa meridiem verſus in quorum ſum-
 mitate ſunt ingentes paludes ex quibus oritur Nilus. Oſtia Nili, aphi-
 cam ab Aſia diuidentis celebrata ſunt ſeptem, ſcilicet, Canopicum, Bolbi-
 ticum, Sebenniticum, Phatniticum, Mendefium, Taniticum, Peluſiacū.
 Lege Plinium lib. 5. cap. 9. & 10. per totum. Tagus Luſitaniæ flu. auri-
 fer, inter Luſones Celtiberiæ populos ortus iuxta Toletum labens, cuius
 aquæ potus non ſolū ſaluber eſt, ſed etiam vicinos agros fertiles reddat
Crustumium, Euphrates, Durius, Pactolus & Hermus,
Chryſophorusq; Tagus, ripa ſpatioſus amœna,
Qui quacumq; fluit, præpingues efficit agros,
Alipedum generator equorum, fertilis auri,
Dives frumento, atq; oleo, Bacchiq; liquore,
Agmine qui leni Bethleemica littora lambit,
Luſitanorum & regum monumenta tuetur,
Qua Laertiada muro fundata vetuſto
Mœnia ce:nuntur, toto celeberrima mundo.
Gallus, & anfractu riparum incuruus Oaxis.
Eridanusq; ſenex labens per pingua rura,
Vortice qui ſolus, Solis decurrit in ortus,
Et Phaetontæos vultus, crinemque flagrantem,
Et trifido corpus percuffum fulmine lauit,
Luxta quem Cygnus Lygurum qui rexerat oras,
Populeas inter frondes vmbraſq; Sororum,
Dum gemit, & caſum miſerandi luget amici
Infelix, hominis formam mutauit, & alas

Sumpsit olorinas, tacitusque per aera fugit.

*Corniger & Silius, montem qui perforat vndis
Obiectum vitreis, diuus quâ sede Michael
Fulget in aurata, quo non piscosior vllus
Influit in Minium. Gendos, Crynis, Arnus, & Astron.
Bilbilis, atque Calybs gladijs ferroque rigorem
Addentes, Tanais gelidis de montibus ortus,
Qui torpentem intrat pigro Maotida fluctu.
Vndosusque Liger, Rhodanus quoque, Pamber, Araxes,
Quique per arua gemit Macedum spumantibus vndis
Axius, & flaua Bætis præcinctus oliua.
Arbis, & Alpheus, qui altum subter mare puras
Seruat aquas, Siculasque latens perfundit in oras
Fonte Arethusa tuo, sacratu Tormis, Hydaspes.*

*Dardanus, & Lycus, Peneus, placidusque Lycormas
Inachus, Apidanus, Nar, Ebrus, Tybris, Orontes,
Cum Xanto Minus, Tygris, Ladon, Arar, Indus,
Et qui Cappadocum magnis torrentibus auclis,
Insignes vrbes late discriminat Iris.
Populiferque Melas, Eurotas, Phasis, & Ister,
Qui fluuijs sexaginta feruens tumet, atque
Euxinum in pontum se per sex ostia fundit.
Thermoodonque rapax, Ganges, Hypanis que, Caicus,
Rhyndacus, Eurotas, Phœnix, Amphrysus, & Aëas,
Mincius, & ceber gelido cum Strymone Monda
Palladia sylua cinctus, qua prata Pyrenes*

Alluit

*Alluit Herculos, proprijs reuolutus in undis.
 Quisq; recuruat is Meander flexibus errat,
 Herbifero niueos ac margine pascit olores.
 Pinguis & Margis, Timachus, Nigriq; Draufq;
 Pantagias, Rubiconq; rapax, & Lima vadofus,*

Gallus flu. Phrygiæ, vnde Galli dicti Oaxes, flu. Cretæ Insulæ. Eridanus flu.: Italiæ sic dictus ab Eridano Solis filio in eum præcipitato, qui vulgo Phaeton appellatur. Inter Sydera iuxta Cetum seu Balenam, quod solus fluuioꝝ omnium ad orientem currat, collocatus est. Silius flu. Legonis per Gallæciam fluens, is iuxta diui Michaelis templum, subter montem labitur, duorum miliarium spatio: quod Romanorum industria non natura factum imperante Nerua, ex Bilbilis pontis antiquissimis literis apparet. Piscosior anguillis, lampetris, salpis, squillis, turturib⁹ q; redundat. Gendos, Crinis flu. Bithyniæ. Arnus flu. Florentiam Pisamq; præterlabitur, a Itron Æolidis regionis flu. Mæotis est palus siue lacus Septentrionem versus, Tanain amnem ex Riphæis montibus defluentem, nouissimum inter Europam Asiamq; finem accipiens. Liger siue Ligeris, Galliæ Iugdunensis flu. Rhodanus flu, est Narbonensis prouinciæ in Gallia. Pamber flu. Gallætiæ, non procul a Compostella labens. Araxes flu. Armeniæ maioris. Arbis, Gedrosiæ fluius Oritas ab Indis determinans. Alpheus flu. Elidis in Peloponeso. lege Plin. libro 4. cap. 5. Arethusa fons Syracusius, cuius ore effunditur Alpheus. Ver, Æne. 3. Tormis flu. Hispaniæ Musis sacer, qui iuxta Salamantinos labitur muros. Hydaspes flu. est Medorum in Indum influens. Dardanus flu. Mœsiæ, siue Misæ in Asia. Lycusest flu. in Syria Phœnice, & Ionîa in Asia, & in Cypro, in Cilicia regione, in Asiria regione, atq; in Sarmatia Europæ. Peneus flu. Thessaliæ apud omnes Lycormas, siue Euenus flu. Ætoliæ in Europa. Inachus in latere Peloponnesi labitur per agrum Argium in Argolicum sinum. Apidanus flu. celeberrimus in Thessalia. Mæander flu. Lydiæ. Nar flu. Italiæ. Ver. Sulphurea Nar albus aqua. Ebrus Thraciæ flu. nascitur iuxta Adrianopolim in monte Rhodope, labiturq; in Ægeum mare. Tybris flu. Italiæ celebratissimus ab Apennino defluens, qui Romam mundi caput, atq; dominam præterlabitur. Orontes flu. Syriæ Antiochenæ. Xanthus flu. in Troade regione, & in Cilicia. Bilbilis atq; Calybs Galliciæ fluuij quorum aqua ferrum ad bella temperabatur, teste Iustino

Minus flu. Gallæiæ piscosissimus, sic dictus a minii copia. Tygris Ar
 menæ flu. notiss. Ladon Arcadiæ, & Antiochiæ flu. Arar Gallæ
 Narbonensis flu. Indus flu. Indorum, a quo India appellata est ab inco
 lis Sandus vocatur, in iugo Caucaſi montis (quod Paropamisſus appella
 tur) aduersus Solis ortum effusus, vnde viginti recipit amnes. Pl. li. 6 c. 19
 Melas flu. in Pamphylia, in Arcadia in Arabia felice, in Beotia, in Thracia
 omnes sic dicti a nigredine, quasi Melas potamos Eurotas flu. Laco
 niæ, in Peloponneso, & Theſſaliæ in Peneum influens. Phasis flu. est
 Asiæ in Colchide regione. Ister flu. idem qui Danubius dicitur, cuius
 ostia sunt sex, scilicet ostium Peuces, Naracustoma, Calistoma, Pseudo
 stoma, Boreostoma, Spireostoma. Thermodoon flu. Themiscyræ quæ
 Cappadociæ regiuncula est Amazonum sedibus nobilitatus. Ganges,
 is & gangetis, Indiæ maximus flu. qui vniuersam secat Indiam, secum au
 reas arenas trahens, alio nomine Physon dictus, Hunc sacræ literæ inter
 eos annumerant, qui de terrestri Paradiso profluunt, Nascitur in Scythi
 æ montibus, atq; triginta amnes accipit. Minima Gangis latitudo per oc
 to millia passuum, maxima per viginti patet, altitudo vbi vadossissimus
 est, centum pedum mensuram implet. Dicitur Ganges a Gange Æthiopū
 rege. Hypanis flu. Sarmatiæ per Hylæos fluens. Caycus flu. Æoli
 dis ortus ex Myſia. Rhyndacus flu. Troadis. Eurotas flu. Laconiæ
 in peloponneso. Phænix, & amphrysus fluuij Theſſaliæ. Æas flu.
 Epiri in Adriaticum mare influens. Mincins flu. Italiæ. Strymon
 flu. Thraciæ. Munda Lusitaniæ flu. Conimbricam præter labens.
 Pinguis, Margis, Timachusque fluuij Mæsiæ. Nigris flu. Aphricam
 ab Æthiopia determinat. Drauus Pannoniæ flu. in Danubium fluens.
 Pantagias flu. Siciliæ. Rubicon flu. est Italiæ. Lima, quem Romani
 Lethen appellauerunt, flu. Gallæiæ, qui per Lusitaniam quoque labitur
 vsque ad Viennam, vbi mari miscetur.

Amnes & reliqui, fessas qui erroribus vndas

In vaga deducunt per raucas littora rupes,

Retro vertuntur, valles, montes, iuga, sylvas.

Opperiunt, genibus deflexis talia Noam,

Summe Pater vasti seruit cui machina mundi,

Qui regis imperijs cælos, mare, sydera, terras,

Omnia qui nutu firmis Elementa locasti

Limitibus

Limitibus, serua si quid bonitate meremur,
 Gnatos atq; senem, sociamq; nurusq; precantes,
 Sic fatus Regum dominum prostratus adorat.

Soluerat interea rapidos de carcere ventos
 Æolus, abruptis saxi, & pondere montis,
 Effunduntur aquæ, octauus quas sustinet orbis.

Octauus orbis, id est octauum cælum quod firmamentum appellatur, quod in eo firmatæ sint stellæ, hoc est fixæ, siue quod quadam certa confirmatione sublineat superiores aquas, quæ supra cælos sunt, ex quibus nonus conficitur orbis, qui ob id cælum cristalinum vocatur. Vnde in sacris literis Deum aquas ab aquis diuisisse, in medioque firmamentum posuisse, atque in vniuersali Diluuiio catarrhactas cæli apertas, fuisse legimus.

Ex Barathro manant fontes, reseratur Abyssus,
 Præcipitant nimbi, Pluuia & commixta procella
 Grandine, & horrifonos nubes soluuntur in imbres,
 Implenturq; caua fossæ, puteiq; patentès.

Intumuerè lacus, limosaq; stagna, paludes,
 Imæ conualles, crescit mare, flumina crescunt,
 Fitq; repente fragor, totisq; tonitrua terris
 Audiuit mortale genus, pallorq; timorq;
 Inuadunt miseros, tristantur pectora, latus
 Omnia pontus habet, merguntur mœnia, colles
 Frondentes vrbes, & eremo structa sacella,
 Depressæq; iacent, liquido sub marmore turre.

Hic petit ætherei saxosa cacumina montis
 Cursu defessus, socia gnatisq; relictis.
 Occupat hic saxum, scopulo sedet ille rotundo,

id est mæris

C2

Arboris

Arboris hic truncum scandit, ramoq; recuruo
Pendet, & hic cymbam remis velisq; gubernat,
Et super immersa moribundus culmina ville
Nauigat infelix, densam tenet anchora sylvam.
Et vagus antiquos quærebat nauit a portus,
Nec miser optatos intrabat deniq; portus,
Insula nulla mari, nec promontoria, tandem
Nullus erat portus, deerant quia littora ponto.

Atq; alius uehitur tonsa sine, linte recurua
Vociferans frustra, quis enim succurreret illi?
Aut ferat auxilium extremo, miseroq; periclo?
Hic mouet insanos per fluctus brachia, buxo
Pallidior citius moriturus, at ille per altum
Voluitur exanimis rursus, pronusq; recurrit.

Ecce Rhodo rapitur centum ratis obsita remis
Per medios Euros, pluuias, variosq; tumultus,
Toto nota mari, ferroq; resecta carinam,
Instar montis, ebur puppim, proramq; refulgens
Purpura cum argento & subsellia picta tegebat,
Nomine Centaurus, Lacedæmone facta larice
Iunipero, Cedro Quercu, rigidoq; Laburno,
Castanea, Ceraso, Cornu, Terebintho, Oleastro.
Quam rex Antandrus paulo construxerat ante,
Exuuijs bello partis, qua vellere Phryxus
Impositus fuluo venit per cærule, quaq;
Littora curua Phrygum late, Thiacumq; patefcunt.

Chrysidis re-
ginæ atq; gna-
torum mile-
rabilis casus.

Isq; libens

Isq; libens dono patrueli miserat, hostes
 Pelleret vt portu, & bellum exitiale moueret.
 Milleq; naucleri, (quos sæua pericula nunquam
 Terruerant mortis, motus non flamine gurges)
 Intus deprensi validis pro viribus ipsam
 Contra ventorum flatus, hyemesq; furentes
 Ducere, (sed frustra pelago superante laborem)
 Inter se proni magno molimine certant.

Mons præruptus aquæ surgens per nubila nautas
 Corripuit Pharios, religataq; vela ceruchis,
 Transtra, foros subito, tortosq; ex eannabe funes,
 Remos, antennas coccusso puppe magistro,
 Et malum ex hebeno confregit feruidus auster.

Vertitur in gyrum retro furiata sonante
 Vulturno circum, laterum compage soluta,
 Perq; repentinos saltus, motusq; nefandos
 Truditur, & casu non arte nec ordine currit.

Qua regina tremens tumefacta per æquora fertur
 Turbine, qua tumidi montes voluuntur aquarum,
 Nomen Chrysis erat, generosi pectoris Argo
 Coniuge defuncto, gnatis comitata gemellis,
 Paruus vterq; puer, nec adhuc compleuerat annum.

Infelix mater (nullo solante timorem)
 Sola relicta pauet, gremio blandisq; lacertis
 Sustinet, atq; suis mammis lactabat vtrunq;
 Certa mori. Boreas alto de cardine mundi

Forte ruit

Forte ruit præceps, nauemq; repellit in altum,
Quæ densum non solum hausit de nubibus imbrem,
Sed maris vndosi cumulos accepit amaros.

Tunc genitrix cernens postremum accedere fatum,
Ingemuit misere, tunicam zonamq; recingens alias tempus.
Effudit lachrymas, puerosq; ligauit vtring;
Ad latus, & niueos humeros nudata supinas
Ad cælum tollens palmas, o pignora dixit,
Pignora chara mihi, quoniam mors dura propinquat,
Fataq; nos vrgent, Iuncti moriamur ad vnum,
Non viuens fugi vos, nec moritura recedam,
Ibo simul, genitos & matrem hæc zona reponet
Rupibus in summis, altoue cacumine montis.

Inuentos aliquis motus pietate parentis
Auferet ex cæno, tumuloq; reponet eodem. all. Suscipiet
pheretro.

Non mihi vestra licet producere funera pompa
Regali, vt decuit, tonsos nec ferre capillos,
Hoc vnum possum vestros gustare dolores.

Officium matris nondum sentire potestis,
Quod si sentiretis, mors mihi mollior esset.
Torqueor hoc etiam, & letho crudelius angit
Hic furor in luctusq; animum dat, & vrit amantem. .i. furio-
sus dolor

Inuvalidæ languent vires, oculiq; trementes
Caligant vobis, morientes occupat artus
Frigidus (heu) sudor, certatim spiritus intus
Palpitat, impositamq; manum propulsat ab imis

Pectoribus

Pectoribus, genui cur vos mea viscera gnati?
 Hei mihi, quæ fueram Rhodiorum gloria luxq;
 Inuictiq; ducis coniux, genitrixq; durum,
 Vno quos genui partu vix nubilus, at nunc
 Perdita let hifero (quid enim mea vulnera celem?)
 Tabesco luctu, forti vidua ta marito,
 Qui Cyprum, & Lesbom, claramq; Amathunta metallo,
 Dian, Strongilen, Naxum, Cynaram, Pholegandron,
 Antandronq; Samon, piscatibus Icthyoessam
 Notam, Phœnicen, Polygon, Byblida, Syrnon,
 Candentemq; Paron, fecundam & melle Calidnam,
 Crambussam, Mycalen, Chalcen, Salamina, Cyclopem,
 Callipolin, Thian, & Carpaton, atq; Plateam,
 Athraeam, Pyrrhen, Chariadnen, cumque Zacyntho,
 Ascaniam, Patagen, Agatussam, Mnoida, Cytbnon,
 Callisten, Pathmon, Phylen, Scyronque Gerestum,
 Igneque Pyrpilen celebratam, Cauron, Epagrin,
 Dulychium, & Gyaron quondam expugnauerat armis.
 Adriacosque sinus penetrauit classe, leonis
 Marmarici tectus spolio, radiâte machera
 Succinctus, capulum cuius decorabat byasspis.
 Spartanosque duces, Cretum, Cilicumque Tyrannos,
 Acri vectus equo peperit quem Aquilone Podarge,
 Nutritum in dumis polycantho & lacte ferino,
 Qui color est auro, maculis distinctus & albo,
 Cornipedi fuerat, Brontes cognomine, matrem.

Atque

Atq; patrem celeri solitus præuerrere cursu,
Compluresq; alios patrijs superauit in aruis
Pugnando contra, nec eo contentus inermis
Nonnullos etiam sub frigida Tartara misit,
Horribilis bello, festa sed pace quietus.

O utinam coniuix nobis quoq; dulcis adesses,
(Quem breuis vrna capit lachrymis madefacta dolentis)
Naufragium ut commune leuaret damna tuorum,
Quos rapit vnda maris, casus male torquet acerbus,
Et tres qui fluctus, quatuor conuolueret idem,
Atq; idem tumulus tegeret, sed funere felix
Conderis inter auos, defunctiq; ossa quiescunt,
Felix morte tua es, nec territat vndiq; pontus
Mentem, nec stridor tenebrosa in nocte rudentum.

Nos procul a patria rapida iactamur in vnda,
Vnda ratem pellit, ventusq; per alta fatigat
Cerulea, desertæ penitus præcordia torpent
Rebus in afflictis, nec spes est vlla salutis.

Nam modo Tartareas (quoties subsedit ad ima
Horribilis fluctus) miserandi adlabimur umbras,
Interdumq; tumens ventis tollentibus æquor,
Tollimur in cælum, cælum tonat omne boatu.

Insula sacra vale Soli gratissima tellus,
Insula chara mihi vocitata Corymbia diues,
Regia clara nimis rerum pulcherrima Linde,
Quam exornat Lycij templum admirabile Phœbi.

O Iabyse

O Ialyse meos misere quæ condidit amores

Rupe sub aëria, resonant ubi saxa repulsa.

Rhodos dicta fuit antea Ophiusa, Asteria. Aethræa, Trinacria, Corymbia Pceessa, Atabyria ab rege. Deinde Macria, & Oloessa. Rhodos habitabit vrbibus. Lyndo, Camiro, atq; Ialyso Lege Pli. lib. 5. cap. 31. Nunquam cœlum tantis nubibus obducitur, vt Rhodi Sol non cernatur. vnde Insula sacra Soli dicitur. Lege Pli. lib. 2.

*O natale solum, dulcissima patria non te
Sublimi post hæc Regina ex arce videbo.*

Sol miserere mei, simul & miserere meorum,

Quanquam non reddis iam publica lumen mundo,

Nubibus & densa caligine tectus, ab Orco

Eripe nos genitor, non hoc inimica precatur,

Sed tua quæ nuper venerabar templa sacerdos.

Vix ea, quum navis fluctu submersa reliquit

Cum genitis matrem gemebundam, & plura parantem

Dicere. cui se mox hominum delphinus amator

Supposuit, tenuitq; tribus sub noctibus ipsos

Incolumes dorso natitans, totidemq; diebus.

Quod Delphini hominum sint amatores naufragosq; dorso vehant testatur Pli. lib. 9. cap. 8. & Aulus Gellus in arionis historia. Ouidiusq; dicens

Inde fide totius tergo delpina recuruo,

Se memorant oneri supposuisse graui.

Ille sedens cytharamque tenens, preciumq; vehendi

Cantat, & æquoreas carmine mulcet aquas.

vnde non est mirum Chrysidis floitanti auxilium tulisse delphinum.

Insulæ, quas regina Chrysis paulo superius commemorauit, Asia, Pamphylia, Rhodo, Samo Chioque adjacent neque procul distant. Plinius libro 5 cap. 31. per totum.

Tempore quo pueri summissas ore querelas

D Funde

Fundebant tremulo, mortem sensisse putares,
 Lacteq; consumpto, materno sanguine tandem
 Viuunt, postremo siccato pectore mater
 Illachrymans ambos lachrymis de corde reuulsis,
 Iam ferme exhalans animam pascebat, at ipse
 Quarta luce graui defecit pondere vector
 Expirans: omnesq; statim fluitare parumper
 Cœperunt, (Chrysis gnatos complexa vicissim,
 Oscula partitur miserabilis inter utrunq;
 Sollicitosq; suo iactantem pectore questus,
 Protinus absorpsit latraanti gurgite pontus.

At reliquæ matres morituræ, parua suorum
 Corpora gnatorum retinentes vbera circum,
 Exhalant animas, medijq; in fluctibus Austro
 Versantur, pluuio (sic fata tulere) per vndas.

Quumq; fretum miseros vnda retrabente voraret,
 Scilicet immersis vilis dabat alga sepulcrum,
 Condunturq; alij Scopulos, cautesq; malignas
 Subter, non pauci bibula tumulantur arena,
 Obscœnoq; luto, stabulisq; cadauera regum
 Deformata iacent iuxta præsepia, putres
 (Proh dolor) inter equos, & turpes inter asellos,
 Tardigradosq; boues proprio sine nomine .nullum
 Mors discrimen agit, tanta est violentia Fati.

Ingentes Vrsi, Ceruicq; Lupiq; rapaces.
 Dorcades, & Tygres, Capræ fuluiq; Leones,

alias pudor

Epipho
nema,

Setigeri

Setigeriq; Sues, Machles fortesq; Bisontes,
 Sylvestres Apri, Pardi cum Cercopithecis
 Capripedes Satyri, Panes, Fauniq; bicornes,
 Cornigeriq; Boues, Vulpes, & Rhinocerotes,
 Vierra, Feles, Martes, Taxi; fugaces,
 Panthera, Lepores, Mures, vigilesq; Molossi,
 Barri & Sturcones per cœrula summa feruntur.

Maxima turba Canum, atq; hominum miseranda propag^o
 Itq; reditq; salo, toto reuoluta profundo
 Corpora torquentur mixtim (miserabile visu)
 Glaucus cum Phorco, Inous, Melicerta Palemon,
 Fluctinagasq; premens Ballenas viribus horrens
 Ægeon, pugna nunquam superabilis vlla,
 Doris cum gnatis, Thetysq; corallia vellens,
 Et placido Nymphæ vultu, Galatea, Sorores
 Lamprothoe, Glauce, Dotoq; Biroq; Pherusa
 Callirhoe, Drymo, Xantho, Spioq; Thalia
 Dulce canens, Melite virgo, Panopeque, Ephyreque
 Ciddippe, Beroe, Chymene, gracilisque Ligæa
 Doctior & pictis caput exornare corollis
 Anthis, mox Hyale, atque Thoe, & nitidissima Crene,
 Congesteque Rhoe, Dryope, Botaneque capillis
 Omnes cœruleis, albis in vestibus omnes.
 Et fallax Proteus, pelagi Rex ipse proteruus
 Inuictus viridi curru seuoq; tridente
 Immixus, Nereus recūitus arundine crines

D Glauca

*Alba, etiam varijs vectæ Nereides ibant
Pralato Tritone feris, totumque videres
Misceri ante oculos circum salientibus vndis
Oceanum. * * **

Thetys Oceani coniux. Maris Nymphæ Nereides dicuntur Nerei Oceani filii, & Doridis vxoris filix. Montium Oreades. Sylvarum, Dryades. Quæ cum arboribus nascuntur Hamadryades. Fontium Nappæ vel Naiades. Pratorum Hymnides appellantur.

*Altaque Phiseter fluctus iaculatur ad astra,
Et vacuas curui sese Delphines in auras
Iactant, horrendumq; sonant super æquora venti.
Immanesq; Rotæ, Phocæ, Zophijq; timendi
Nauibus, atque Orca, Pristes, Polypi, que voraces.*

Phiseter marina bellua incredibili magnitudine, quæ haustam faucibus aquam in altum tanta copia vomit, vt veluti densissimus quidam imber decidat, sic Græcis dictus a profiâdis aquis. De Delphinis alibi dictum est. Admirandæ magnitudinis super mare imminente tempestate animalia quæ ob similitudinem Rotæ vocantur, visuntur. lege Pli. lib. 9. cap. 4. Phocæ Vituli sunt marini. Zophij rotundæ sunt Balenæ in septentrionali Oceano, corneo & acuminato capite, coriaceum galerum super oculos habentes. qui nihil quum caput attollunt cernunt, aliter omnia subuerterent nauigia. Orca sunt marinæ belluæ Balenis infestæ. Pristes longissimæ belluæ vndarum sulcatrices. Polypi vor. quia se ipsos erodunt in fame, vnde prouerbium, Me ipsum, vt Polypus, edo.

Thynnique incurfant ramis, atque ardua pulsant.

*Vmbriferas Platanos, Aceres, Palmasque triumphis,
Percelebres, Corylos, Tiliâs, Vlnosque racemis
Incuruas, Salices, Ornos, altasque Cupressos,
Antiquas Quercus, Lauros, Alnosque palustres,
Et patulas Fagos, Lotos, Oleasque, Nucesque,
Robora, Lentiscos, Piceas, Spineta, Myricas,*

Impete:

*Impete prosterunt, seseque ad sydera tollunt.
 Agmine tunc facto turres, vrbesque opulentas
 Intran, deturbantque Deos altaria iuxta,
 Cinctuosque Lares fœdant, lacerantque Penates,
 Dona que diripiunt templis sacrata vetustis.*

*Inde per immensos montes, collesque supinos
 Insultant, ludunt, totumque vagantur in orbem,
 Orbeque submerso letos duxere recursus,
 Atque per Europen, Asiam, Libyamq; reuertunt
 Orca, Balenæ, Pristes, & grandia Cete,
 Quæ Lyncas, Raphiosq; Thoës, volucresque natantes,
 Sphingas, Pantheras, Apros, genus omne ferarum,
 Cumque Leontophonis, Vitulos, Elephantas, Hyenas,
 Cum pueris miseros iuuenes, mœstosque parentes,
 Commixtas nuribus matres, tenerasque puellas
 Corripiunt, frangunt, laniant auideque trucidant.*

*At Sparuli, Thressæ, Sargi, Trichæque nitentes
 Scombricum Salpis, Plotis, Tritonibus, Orphis,
 Torpedo, Raia, Rhombi, Meruleque virentes,
 Cercyri, Tragi, Scauri, Glaucique minores.
 Atria nobilium capiunt, retinentq; frequentes,
 Perque domos errant nullo prohibente, vorantque
 Castaneas, glandesque, fabas & dulcia poma,
 Mellaque cum tenui prægustauere polenta.
 Euertuntque toros, Mensas, Epigrammata, chartas,
 Historias prisca veterum monumenta virorum,*

Quæ nunc

Quæ cum Smyrnæis possent contendere plectris,
Smyrnæis plectris id est Homericis studijs, nam Smyrnius quodque dictus est, de cuius patria incerta versiculus vulgo iactatur.

Septem vrbes certant de stirpe insignis Homeri
Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Ios, Argos, Athenæ.

Corripiunt rabido repetentes dente, deinde
Conuertunt cursum in fruges, alimentaq; nostra,
Et breuiter spoliant agros, hortosq; feraces.

Præcipitum pariter Zephyris genus omne volucrum
Per mare iactatur, fluctuq; immergitur alto,
Quas Congri, Lutræ, Fibri, necnon Crocodili
Concerpunt nantes, subitoq; in viscera condunt
Certatim, & breuiter perijt genus omne volantum, vol-auium
Paucis exceptis genitor quas clauserat Arca.
Si qua tamen potuit nauis superesse periclo,
Immitiq; Austro, mergunt exotica monstra.

Res noua mirantem, genitis, nuribusq; timentem
Perculit ecce senem, & male prouida pectora turbat.
Insula Delus adest ventis agitata per altum
Cognita per portus, longis onerata colubris.

Delos Cycladum media est Apollinis templo, & mercatu celebrata, quæ diu fluctuata sola terræ motum non sensit ad Marci Varronis ætatē. Mutatus bis concussam prodidit. Aristoteles ita appellatam ait, quoniã repente apparuerit enata. Eglosthæes Cynthiam, alij Ortygiam, alij Asteriam, Iagiam, Chlamydiam, Cynetum, Pypilen igne ibi primum reperiunt. Cingitur quinque Millibus passuum, assurgit Cynthio monte. Propter eius fluctuationem serpentibus oneratam tempore diluuij quoque fuisse, poetico more fingit Grauius, non illepide tamen.

Qui procul aspectam cupientes sciudere puppem,

Et caput

Et caput indignum Noë maculare volentes,
 Protinus attollunt ardentia lumina cælo,
 Stridulaq; emittunt exertis sibila linguis.

Ortygiam (heu) Aquilo plenam serpentibus atris
 Arce coniunxit, miserum est narrare profecto, prof. pen br
 Inuadunt omnes, tectum & perumpere tentant
 Horrifico stridore, senex perterritus adstat
 Saxo frigidior, fer opem Rex maxime Diuum,
 Terrarumq; hominumq; salus, cui sydera parent,
 Quem metuunt reges tenebrarum, & Tartarus ingens,
 Dæmones horrescunt cuius nutum, atq; flagellum.

Vix prece finita, supera descendit ab arce
 Angelus horrifono lapsu, gladiumq; retorquens
 Fulmineum, valide serpentum & vulnerat ora,
 Lubrica terga simul, rictus dentesq; minaces,
 In mare præcipites saluunt, Delumq; requirunt
 Tabifici Sepes, Cenchres, caput Amphisibena
 Cui duplex, dupliciq; refundit ab ore venenum.
 Chersydri, laculi, atq; Hemorrois, Aspis, Ophites,
 Et liquidæ Nartex vndæ corruptor, Ichneumon,
 Atq; nocens oculis Basiliscus, Vipera, Dipsas,
 Scorpius atq; horrens Chelis, viridesq; Lacerti,
 Ceciliæq; bouum pestis, longique Dracones
 Ammodites, Scytale, Præster Libycusq; Phareas,
 Lethiferi Eumenidum crines, & Gorgonis angues,
 Gorgones filix Phorcis tres fuerunt, Euriale, Stheno, Medusa, Erant hæc
capita

capita draconum, scammis & serpentibus obsita, præterea maximi dentes, suum instar, ad hæc manus & alæ, quibus per aerem ferebantur. Aderrat insuper ea vis, ut obruentes sese, in laxa verterent. Porro sola Medusa e tribus mortalis erat. Hanc igitur impetiuit Perseus. Et oculis defixis in æreum clypeum, per quem tamen ipsam Gorgonis imaginem aspiciebat, manum porrigens, quam Pallas in Medusam dirgebat, caput defecuit, ad volantes reliquæ duæ sorores, Perseum quidem insequabantur, verum, cum illum ob galeam Plutonis videre non quirent, abiere retro. Victorq; Gorgonis caput Palladi, galeam Mercurio dedit. Lege Zenodotum.

Serpentesq; aliæ, quarum per nomina curro,
Indomitas proflant iras, nigramq; Mephitim
Gutture pestifero effundunt, venomuntq; resorbent
Albentes spumas, strepitatq; reflatibus vnda,
Inq; breui spatio fluctus submersit in ima
Æquora, namq; procul discesserat insula Coro.

Nuncius his actis, Noa spectante, manusq;
Attollente suas, celeri petit astra volatu,
Serpentes odit genitor, deceperat Euam
Serpentis forma Dæmon, cathestrisq; beatis
Expulerat patrem, quem nos vocitamus Adamum.
Auricomos misere compulsus mandere fructus,
Carpere quos vetuit, sacratæ conditor arcis.

Tunc alius misero terror nocet ecce parenti,
Multiuagæ nam arcæ fluitantes Hippotbalassi
Fulminibus sæuis, ac in sua colla recuruis,
Auribus arrectis oculisq; rubentibus igne,
Infræno cursu, & sinuosis flexibus hærent.
Non habet Europe tales, fert India lucis
Bobus maiores, cælo capita alta ferentes.

Quos quia

Hippotha. Equi marini, quos orientalis India fert. sunt autem animalia amphibia, hoc est in mari & terra viuentia. Bobus lucis, id est Elephantibus. Plin. lib. 8. cap. 6. Elephantes Italia primum vidit Pyrrhi regis bello & Boues Lucas appellauit, in Lucanis vifos anno vrbis quadringētesimo Septuagesimo secundo.

Quos quia non Senior prospexerat ante timore

Corruit attonitus, gnati sparsere iacentis

Rore leui vultum, potumq; dedere salubrem.

Percupidos cædis ventus dare terga coegit

Pugnantes contra, & longe, lateq; remouit.

Cum altus ab axe ruit Boreas furit Eurus ab ortu,

Soleq; de medio Auster flat, Zephyrusq; profundo.

Qua vehitur Noam, gnati, coniuxq; nurusq;

Turbine ventorum per fluctus voluitur Arca.

Nempe super Tybrim, Euphratem, Simoentaq; fertur

Iam superante salo, quia nondum Martia Roma

Condita tunc fuerat, nondum Babylona superbam

Condiderat Nemrot, nec Pergama Phebus Apollo.

Quum Patriarcha supra Sintram veheretur in ampla

Naue tremens casu, fessusq; senilibus annis,

Candidior cygnis, audit quos ripa Caietri,

Gnatos affatur, verba exaudite parentis

Gnati quos genui, loquitur de pectore numen.

Vrbem florentem hac condet Laertius Heros

Pontiuagus terra, captæ past tempora Troiæ,

Quæ caput extollet lustris labentibus olim,

Lusitanorum clarissima regia Regum.

Hanc pius Alphonsus primus Rcx inclytus armis

Vlysses fi-
lius Laer-
tis.

E Henricus

*Henricus capiet bello, pugnaq; cruenta
 A Sarracenis nitidis circumdatus armis,
 Cornipede impofitus, sub quo tremet arida tellus.
 Forma conspicuus, quo non animosior vllus
 Prælia tentabit. video quoque sanguine tinctum
 Littus, sanguineumq; Tagum, qui fortia valde
 Corpora, loricas, clypeos, galeasq; sub vndis,
 Cornua, thoracas, capitumq; insignia cristas,
 Ancipites gladios, pharetras, volucresq; sagittas,
 Bistoniasq; tubas, & acuta cuspide contos,
 Fraxineas hastas fundas, & balthea, cæstus
 Plumbiferos, fuluosque lupam de pelle galeros,
 Terribiles facies morientum, pila, quadrigas,
 Cinyphas lintres, clauas, calcaria, frenos,
 Incuruas falces, parmas, tormenta, bipennes,
 Dardanius arcus, furibundaque tela reuoluet.*

*Bistonias Threissas, Bistones pop. Thraciæ, a Bistone Martis & Terpsi
 chores filio sic dicti. De plumbiferis cæstibus, lege verg. Æneid. 5.
 Cinyphas id est Aphras, Cinyphe fluuio Aphricæ inter Syrtes. Dardani-
 os Phrygios, hoc est Troianos.*

*Alphonfi victrice manu, stragemq; minante
 Per medias acies, fugientibus vndique Mauris,
 Fulminis ardentes flammæ imitante Chimera.*

*Tunc Tyrij meritæ dabitis pro crimine pœnas
 Euerse patriæ, Regem comitantibus illis,
 Quos vir magnanimus Boreali mittet ab axe.*

*Ex Stephani Angliæ Christianissimi regis, ac Brabantia ducis (cuius no-
 men non occurrit) Balduiniq; Heluetij Flandriæ comitis consilio & au-
 xilio adiuti Angli, Flandri, & Brabantini in Hierosolymitanam expediti-
 onem*

onem biscentum nauigijs à proprijs sedibus profecti ad Cascaem Lusitaniae oppidum appulerunt, simulque cum Alphonso Henrico primo Lusitanorum rege illa tempestate Sintrae commorante, a Mauris occupatam feliciter expugnauerunt Vlyssipponem anno. 1139

Præterea reges superabit Marte secundo

Quinque simul, meritoque feret mox fronte coronam

Rex appellatus, sauosque refrerit hostes,

Atque alias vrbes dux magnus & oppida forti

Dextra expugnabit, necnon ditioe tenebit.

Alias vrbes. s. Eboram, Conimbricam, Capellicastrum, Zezimbram, Palmellam, Alcacerem, Mouram, Eluas, Serpam, Vlyssipponem, Veiam & c. In campo qui dicitur de Ourique in festo diui Iacobi Zabedæi quinque Maurorum reges collatis signis feliciter pugnando superauit, victoriaque potitus, a suis rex fuit vocatus. Vixit annis. 91. regnauit. 46. obiit anno 1185. 8 Idus Decembris, quo defuncto Sancius filius successit in patris imperium, amborum corpora Conimbricæ sepulta fuerunt in monasterio sancte crucis.

Isque vbi longinquæ complevit tempora vitæ,

Compositis rebus, gnatoque hærede relicto

Ad Superos ibit, claroque quiescet Olympo,

Huius in æternum per sæcula longa nepotes

Semper victores & qui nascentur ab illis

Imperium Æthiopum in populos, Arabumque tenebunt,

Antipodasque prement positos tellure sub ima,

Semiferos Blemyas, & Athlantica regna, feroces

Insuper & gentes certa sine lege vagantes.

His tumidum pelagus, necnon Gangeticus orbis

Seruiet, atque duces Libyæ, regesque superbi.

Dixerat Enochides sociam gnatosque, nurusque

Amplexu petijt, contentus prole futura.

Enoch fuit pater Mathusalam & proauus Noë, vnde Enochides patro

E 2 Quumq3

Quumq; duos vellet digito monstrare Dracones,
Accurrit Murena falax, digitumq; momordit.

falax, quoni-
am cum ser-
pentib⁹ coit.

Coniugis & pectus cauda percussit adunca
Armatus Xiphias, Iaphet Melanurus & ipsum
Dentibus apprehendit, mordaci Scorpius ore
Sem lesit, fugitq; procul velocius aura.

Cantharus abruptit lignum, fecitq; foramen
Quod nisi veste nurus clausissent, scilicet actū
Esset de Noa, gnatis, & coniuge fida.

Cant ex locus-
starū genere.

Nervosam triplici, faciliq; proboscida dente
Horribilis prændit, rapuitq; Canicula Barro,
Infremuit Barrus, retroq; repente refugit
Omnia prosternens, vastæ gemuere cauernæ.

Bar. idem qui
Elephas

Atque Aquilæ totam caudam, quæ puppe sedebat,
Persecat in curua furiosus forcipe Cancer,
Ipsa quatit celeres magnis clangoribus alas,
Inq; locum tutum sese coniecit, & aurem
Amputat horrifico Vranoscopus ore Leonis,
Quem modo Vitisator Libycis aduexerat oris,
Ille fremens rumpit querulis vlulatus auras
Incaustum, & rabidos exercet in aere morsus,
Vranoscopus sic dictus, quod cælum aspiciat, Callinomus etiã appella-
tur, i. pulchrum habens nomen.
Faber, & extantis perfregit cornua Tauri.

Ipsa Echeneis adest, Arcamq; moratur euntem,
Credidit & Noam / copulis considerare puppim.

Vitisator Noam appellatus est qui primus omnium vitem reperit, plan-
tauit vinumq; bibit. Echeneis Græce, Latine vero Remora, hæc naues

plenus

plenis velis secundoq; vento currentes detinet in mari, vnde ei nomen
est, de cuius natura multa Plin. atque alij autores tradiderunt.

Acceduntq; vna per pontum immania monstra,

Et frangunt prora teclum, rumpuntq; recessus,

Subscudes, stupas settasq; bitumine iunctas,

Settas i. tabulas ex Setta ardore, ex qua Patriarcha fecit archam, apud sa-
cras literas dicitur septim.

Ceratasq; trabes, postes, & robora dura.

Lamechides timuit, simul & per territa coniux

Lamech fuit
pater Noe.

Cum nuribus, gnati subita formidine pallent.

Quod nisi cuncti potens iterum misisset Olympo

Lucigenam genitor gnatiq; nurusq; fideles,

Lucig. i. ange-
lum sub lu-
ce creatum.

Et quae restabant animalia mersa perirent.

Hinc magnum in pisces semper mortalibus agris,

Aeternumq; odium longum permansit in euum.

Motibus insolitis, Austrisq; procacibus acta,

Atq; repulsa mari, totum lustrauerat orbem,

Sed modo subter aquas, modo vi suspensa per auras,

Per medios Euros, imbres gyrosq; rotata.

Postq; dies aliquot superum dominator ab alto

Nubila disussit, nimbi, pluuieq; fugantur,

Ventorum rabies caepit mitescere, Syluae

Consurgunt, alga, limoq; in fronde retentis

Cumq; fluenta suos iterum raperentur in amnes,

(Namq; globus terrae subitarum campus aquarum

Extiterat nuper, superataq; culmina fluctu.)

Et pater immittas, Tritone sonante, vocaret

Oceanus Lymphas scopulis firmata resofsis
Tellus alta manet, nudataq; saxa patefcunt,
Quæ Natura potens stygyjs admouerat vmbrijs,
Quæq; rotunda prius fuerat, iam concaua facta,
Qua dederant nullæ molli fundamina rupes,
Mortales melius recreat, refouetq; benigna.

Vnde Promethides lapides in corpore Matris
Ossa vocat Pyrrha dubitante, oracula diua
Cum dabat ipsa Themis iuxta sacraria templi.

Id est, propterea quod lapides ossium vicem ad terræ consolidationem
habeant a Deucalione appellantur ossa magnæ parentis. Lege Nafonita
in primo Methamorphoseos.

Vinacem Coruum Sethides misit ab Arca,
Letus abit crocicans nunquam rediturus, & aluum
Putribus impleuit rugosam carnibus, inde
Alba Columba volat, ramumq; reportat oliuæ
Ore suo rediens, iam decrefcntibus vndis.

Solis ad occasum trahitur modo Solis ad ortus
Menses per septem, recta sine lege vagatur,
Atq; dies septem numero ter, Sexq; repostis,
Donec peruenit longis discursibus altos
Armenia in montes, superant qui vertice nubes,
In quibus Arca rucus moles operosa refedit,
De qua nil restat, quoniam longinqua vetustas
Soluit eam, inque alios vsus putrefacta recessit.

De industria hæc duo carmina a Calydonio Iuate in quosdam nostri tem-
poris vagantes hypocritas, ne dicam laruatos Sanctiliones rubris signa-
tos crucibus foris, audaces lignipedes, duris funibus cinctos, incurui cer-

uicum pecus

vicum pecus, a quibus (proprijs laribus relictis) sub pietatis pretextu peregre per totum orbem itur, scripta videntur. Hi quidem post aliquot annos in patriam redeuntes apud rerum imperitos omnia magnifice mentientes dicitant se mundi caput Romam, antiquam Hierosolymam, venerabilis nostri redemptoris sepulchrum, & reliqua sancta loca proprijs oculis vidisse, altissimosq; Armeniæ (quod apud istos mirabilius est) montes vdi nunc extaret illa sacris celebrata literis arca, magnus quam Patriarcha Dei iussu fabricatus esset, asserentes etiam non solum cadenti similem in latus altissimis impositam esse rupibus, ingentemq; spectantibus ruinam minitari, sed etiam avium stercore superfedentium albere, atque ob id procul apparere. Postremum hoc falsum, & ad decipiendos simplices sub obtentu sanctimonie excogitatum ab ipsis impostoribus esse (ne quis temerarius invidia motus in regium vatem immortalis laude dignum venenata insurgeret lingua) sic probatur. In mundo nihil interit, nihilque ex noua exoritur materia, sed tantum rerum facies mutatur, vt in cera, quæ alba in viridem, viridis in nigram tranlit, cui aliæ atque aliæ imprimuntur effigies. Ad quod Pliuius alludens libro 2. cap. 1. De mundo inquit. Sacer est immensus, totus in toto, imo vero ipse totum, finitus & infinito similis, omnium rerum certus, & similis incerto. Eiusmodi Pythagoræ apud Ouidium sententia est.

Nec sua cuiq; manet species, rerumq; nouatrix

Ex alijs alias reparat natura figuras.

Nec perit in toto quicquam mihi credite mundo,

Seb variat, taciemq; nouat, nasciq; vocatur

Incipere esse aliquid quam quod fuit ante, moriq;

Definere illud idem.

Vnde merito memorat Heraclitus omnia transire, neque quicquam permanere, fluuiorumque fluctibus rerum vicissitudines comparans ait, neminem flumen idem ingredi posse, quod assidue prætereat. Quippe si animo concipiamus, quot ab exordio mundi homines extiterint, quot interierint pace, bello, peste, fateri debemus vix vllam esse terræ particulam, lignorum, herbarum, frugum, quæ non creberit pars humani corporis, adeo vt mirum videatur, quanam ratione quando corpora reuiuifcent) quisque sua possit habere membra, quum res eadem, quæ tunc fortasse lignum erit aut herba, vnius hominis fuerit auris, alterius oculus, tertij cor aut Iecur, quarti cerebrum siue pulmones, veruntamen hæc naturalis est ratio diuina multo inferior vi, quæ omnia potest. Ad hæc auit

excrementa

excrementa combustiua, ac putrefactiua sua nātura, imbres, procellæ, fulmina, grandines, corruptibilis arcæ materia, atq; alia denique complura incommoda illam admirabilem arcæ formam extare minime paterentur quibus de causis in aliam speciem commutatam ingentem molem aperte constat.

Protinus hanc gnatis, socia nuribusq; vocatis
Deserit & flendo venerabile numen adorat,
Construxitq; statim quadrata altaria velox,
Armenium primum flammis immittit amomum
Dat costum, myrrhamq; focis stillataq; ligno
Balsama cum nardo, & quicquid Panchaia pinguis
Mittit, thura Sabæa simul, quæque orbe remoto
Cynnama nauclerus rubro de littore portat
Audax. Ambrosias, violas, castiasq; recentes,
Assyriosq; senex aris incendit honores,
Atq; holocausta facit summo gratissima patri.
Suscipiensq; Deus raptum per inania fumum,
Inter se atque homines Irim pro fœdere tandem
Pacifero ponit, patefactis vndiq; valuis.
Quadrupedes tellus, volucres agitabile cælum
Accipit, vnda fluens retinebat gurgite pisces.
Redditus orbis erat, squallebant omnia musco
Informi, & cæno, totasq; silentia terras
Alta tenent, nec vox volat vlla per auras
Prostratiq; iacent longi veteresq; obelisci,
Non literis vt apud nos scripti sed variarum
Insculpti circum duntaxat imagine rerum.
Pyramidesq; simul, vnerandaq; busta, colossi,
Non dubium

Non dubium est Obeliscos apud antiquos notis quibusdam, i. varia animalium æfigie, insculptos fuisse, quæ vel regum gloriam, vel eorum persoluta vota, sequentibus ætatibus monstrarent, quæ loco literarum erant dicente Plinio libro. 35. Etenam sculpturæ illæ effigiesq; quas videmus, Ægyptiæ sunt literæ. Et Cornelius Tacitus lib. suarum hist. 13. Primi inquit Ægyptij per figuras animalium, sensus mentis effingebant, & antiquissima monumenta memoriæ humanæ impressa saxi cernuntur.

Strabo etiam lib. 17. ait, In Obeliscis quibusdam literæ sunt, quæ regum illorum diuitias ac potentiam declarant, nam per speciem apis mellæ cõficientis, regem indicabant, cui cum iucunditate moderanti, aculei inesse debent. Per accipitrem rem cito factam notabant, quoniam hæc aliarum ferme omnium velocissima sit avis. Per instrumenta etiam quædam, mēbra ve humana scribebant, quod Diodorus, statim in principio quarti libri plane demonstrat.

*Templaq; complures extinctis ignibus aræ
Sordent, dispersis albebant ossibus agri.*

*Quæ postquam vidit lachrymarum flumine vultum
Irrigat ipse senex sociam gnatosq; nurusq;
Amplexu petijt, sumptoq; ligone per arua
Quæritat herbarum radices, semina, bulbos
Pertenuem victum, seseq; labore fatigat.*

*Ipse sui vultus panem sudore parabat,
Quo vescebatur, finito tempore lucis,
Incubat & terræ gramen non semper habenti,
Lodicumq; vicem stipulæ, frondesq; ministrant.
Vuarum specie, dulcique sapore resectus
Per medios agros inter dumeta latentem
Vitem plantauit, vinumq; expressit in obba.*

Dum bibit immodice, & plenus se proluit vrna

F Incerto

Incertoq; senis titubant vestigia gressu, al. passu.
Atq; profundus adit nutantes torpor ocellos,
Ebrius ipse solo iacuit, partesq; pudendas
Ostendit, quod Cham cernens rem fratribus omnem
Nunciat, & videt patrem tellure supinum. al. relapsum
At reliqui fratres concurrunt vultibus ambo
Versis, & chari texere pudenda parentis.
Sic duo perfectum meriti sunt patris amorem,
Qui benedixit eos, Cham autem non leta precatur.
Prole sua clarus, nec non pietate verendus
Agricolis vacuo genitor viuebat in orbe,
Quem Ianum appellant merito quia secula vidit
Bina, duas quare facies habuisse putatur,
Vnde genus nostrum est, hominumq; resultat origo.

Magni & vniuersalis Cataclymi finis.

Deo opt. max, redemp. meo, gloria & laus in æternum.

Ingeniosi adolescentis Cuquegij Auriensigenæ de sublimi Cada-
balis Grauij stylo carmen.

Quum magnum scribit Grauius Cadabal Catachysmum
Terrificat fortes animos, mentesq; legentum.
Non aliter pingit rapidas Calydonius undas
Carmine, quæ Rhodius Danaorum & prælia Troium.
Diluuium Tydæ Cygnus dum personat, vrbes
Grandæuiq; senes horrent, iuuenesq; pauescunt.

Quum de vite, & magni Patriarchæ ebrietate, vt habetur Geneſeos cap. 9. ab autore facta commemoratio eſt, hic pauca de natura vini a tranſcurrēte recterre, non erit a noſtris ſcholijs alienum, Hæc igitur dum tibi lector meliora quæro lege, & noſtris fruere laboribus.

DE NATVRA VINI.

Quum profecto vinum ſit ſuauiſſimus omnium liquor, præcipuum humanæ vitæ bonum, ac præſantiſſimum ſubſidiū, maximus vitalium ſpirituum regeneratoꝝ, atq; omnium corporis tum facultatum, tum functionum inſtaurator admirabilis, cor letificet, ſummopereq; tueatur, nulli mirum eſſe debet, quod plātam fructum, ex quo vinum exprimitur ferentem, vitem, quaſi vitam appellauerint veteres. Sed non ob id gaudeant, qui vino nimis indulgent, quod ego ipſum tot laudibus extulerim.

Quippe cum omne extremum (vt in communi prouerbio eſt) ſit vitioſum Si vinum immoderate, & plus quam deceat bibatur, periculoſos & horrendos procreat morbos. Alias ſi in eius vſu adhibeatur temperantia, ad alendum corroborandumq; corpus omnium efficaciſſimum habetur. Ante omnia puriſſimum generat ſanguinem, acyſtime in alimentum conuertitur, concoctionē in quauiſ corporis parte adiuuat, animum addit, cerebrum purgat, intellec-tum & ingenium excitat, cor exhylarat, ſpiritus & arterias viuificat, vrinam ciet, flatuſ diſcutit, innatum calorem auget, conualeſcentes impinguat, cibi appetentiam inuitat, turbidum clarificat ſanguinem, obſtrudiones aperit, alimentum in omne corpus deſſent, ſuam concliat, & omne excrementoſum

sum ex corpore deijcit Sed si modus absit, & sine ratione, ac temperamento sumatur, totum refrigerat corpus, & innatus corporis calor suffocatur. Præterea cerebro, medullis, ac nervis inde orientibus obest. Hinc fit, vt hac principe parte affecta temporis tractu, perniciosi comitantur morbi, nempe apoplexia, epilepsia, pcralysis, tremor, stupor, ephialtes, catalepsis, conuulsio, vertigo, articularum contractio, lethargus, phrenitis, Astillatio, surditas, cecitas, & oris labiorumq; distencio. Ad hæc immoderate sumptum bonos corrumpit mores, hominesq; reddit contentiosos, loquaces, temerarios, impudentes, libidinosos, memoriã dissipat, omnes perturbat sensus, assiduus parit morbos, repentinã adfert mortes, ad adulteria & homicidia, aliãq; nefanda scelera compellit. Vinum magis senectuti quam reliquis ætatibus conuenit, temperat enim senilem frigiditatem, vires atq; calorem restituit. Sed pueris & adolescentibus vsq; ad vigesimũ annum non conceditur, secundum Galenum, quod ego non probo sed omni ætati ægrotantibusq; (si modus adsit) vtilissimum est. Quod Plinius testatur, quum dicit, Inuenta quoq; ratione, qua vinum ægrotis mederetur, relato homine a funere & conseruato Vino veteri nerui leduntur, & item reliqui sensus, quanquam gustus suauior sit, sed aqua dilutum innoxie sumitur. Nouum inflat, grauiã parit insomniã, ægreq; coquitur, sed vrinã ciet. Nigrum crassum est, & concoctu difficile, corpus alit, & ebrietatem creat, quod Nox contigit. Album tenue, stomacho vtile ac facile per membra distribuitur. Giluum medias inter vtrumq; vires habet. Austerum per vrinã celerius transit, sed caput dolore ten

dolore tentat, & temulentiam ginit. Acerbum ad ciborum digestionem per membra accommodatissimum, aluum & ceteras fluxiones cohibet, minusq; vrinam expellit. Nouum neruus minus tentat. Ad hæc qui hunc diuinum liquorem bibunt, plerūq; sunt abstemijs saniores, formosiores, fortiores, animosiores, ingeniosiores, calidiores, sapientiores, humaniores, laborum tolerantiores, liberaliores, iucundiores, velociores, moderatiores, grauiiores, constantiores, & ad omne præclarum facinus aptiores, ad literas, studia, bonas artes omnigenamq; virtutem procliuiores, accommodatiores, & præstantiores. Socij, comites, sodales, humani fidi, misericordes, pij, religiosi. Ad summam, hoc vnum inter multa vino debemus, quod sine siti bibimus. Quod vini natura frigida sit, probat Macrobius in *Dipsario*, quod ego quoque sine Macrobio validis, ne dicam cornutis argumentis contra philosophastros probarem, ni temporis angustia prohiberet. Quemadmodū Homo inter bruta, inter feras Leo, inter aues Aquila, Sol inter sidera, Aurum inter metalla, ita Vinum inter potus principatū habet.

Vina bibant homines, animalia ceteri fontes.

Bacchum potet homo, bellua tristis aquam.

Felices habentur, quicumq; nascuntur in regionibus genzrosa vina ferentibus. Varia vinorum genera sunt, & a locis vbi proueniunt demominata. Optima vina quatuor sensibus placere debent, auribus fama, naribus odore, oculis colore, sapore palato.

AQV ARVM NOMINA.

Mare proprie quod terram influit, vel quo l in tra terram conti-

F3 netur, cuius

netur cuiusmodi est Ioniam, Egæum, Persicum, Libycū, Adriaticum, Rubrum, Caspium. Portus dicitur a portando quod merces illuc portetur. Sinus inter littora curua est, & mare quasi brachijs amplectentia. Fretum locus angustior maris inter duo littora. Isthmus terra angusta inter duo maria. Fluius vel flumen aqua perennis ac perpetuo fluens. Lacus est locus profundus aquas habens perpetuas. Stagnum stagnans aqua, vel quiescens, quæ hyeme colligi solet & æstate siccari. Torrens, vel amnis aqua, quæ ex alto fertur in valles. Lacunæ sūt fossæ, in quibus aqua collecta stare consuevit. Fons aqua est, quæ a terra manat, ac manibus hauriri potest. Palus aqua est in altitudinem latius diffusa.

De Geographorum nominibus.

Quadruplicia sunt nomina Geographorum. Prima maris, maritimorumque locorum, sunt hæc. Oceanus, Pontus, Sinus, Fretum, Æstus, Euripus, Bosphorus, Portus, Ager, Littus, Ora, Chersonessus id est Peninsula, Isthmos, Insula, Promontorium.

Altera nomina generalia Partium terræ, sunt hæc. Continens, Terra, Territorium, Regio, Regnum, Prouincia, Gentiles, Populus, Plebs, Vrbs, Ciuitas, Opidum, Emporium, Castellum, Vicus, Pagus, Rus, Villa, Casa, Trugurium. Tertia nomina agrorum sunt hæc. Mons, Collis, Tumulus, Cluius, Vallis, Conuallis, Rupes, Vertex, Iugum, Culmen, Cacumen, Fauces, Campus, Ager Aruum, Pratum, Pascua, Sylua, Lucus, Nemus, Saltus, Virgulta, Spinetum & similia. Quarta nomina generalia Stagnorū & cætero

Et cæterorum aquosorum locorum sunt hæc: Fons, Riuus, Fluuius, Flumen, Fluentum, Torrens, Gurges, Amnis, Fluctus, Ostium, Vnda, Ripa, Alueus, Vadum, Lacus, Stagnum, Palus, Lacuna, Cisterna, Piscina, Therma.

De Orbibus.

Partes sphaeræ, siue mundi sunt præter quatuor elementa, orbis decimus, siue extremus, orbis nonus, orbis octauus, qui & firmamentum & cælum nuncupatur. Deinde orbis septem stellarum errantium, seu planetarum, Saturni, Iouis, Martis, Solis, Veneris, Mercurij, Lunæ. Aristotelis, Ciceronis, ac Plinij temporibus non plures quam octo erant inuenti. Quorum supremus proprie dictus est cælum, a cælando, quod varijs sit cælatus rerum figuris. In eo sunt omnes stellæ præter septem, quæ obliquo motu sub ipso feruntur. Sol terram, terra lunam magnitudine vincit. Solis magnitudinem lunæ defectus indicant. Nam si minor esset quam terra, in tantam cresceret amplitudinem vmbra, vt singulis mensibus per quinque aut sex dies lunam occultaret. Quum igitur certum sit Solem esse terra maiorem, certum quoque est incredibilem esse distantiam, quæ sydus facit tam paruum videri. Rursus certum est & maximum naturæ miraculum, tantam esse posse celeritatem syderis, vt intra diei spatium vniuersum lustret orbem. Indidem alia existit admiratio, qua ratione cælum quod non minore interstitio a Sole quam a terra Sol abest, intra tempus idem circummagatur.

Decimus

Decimus orbis quotidie ab exortu per meridiem in occasum de-
currit, & circulum absoluit, horis viginti quatuor. Hoc motu
extremus alios omnes interiores secum quotidie circumducit.

Proinde motus idem etiam motus mundi cognominatur, quod eo
omnia circumagantur, præter quatuor elementa. Orbes interio-
res motum habent obliquū & contrarium huic, ab occidente per
Austrum in Orientem. Quem non iisdem temporum sp̄ atijs om-
nes absoluunt. Nonus namq; orbis quadraginta nouem milium
annorum intercapedine circuitum perficit, octauus septem milium

Saturni orbis tricenis annis, Iouis duodecim,

Martis binis, Solis, Veneris,

Mercurij singulis,

Luna mense.

20

In Zoilum.

Ito procul mordax, dulcis tibi pocula Bacchi,
Alcinoi mensam, deliciasq; para.

Carmina ne carpas magnus quæ dicitur Apollo,
Cum Grauium recreat iuxta Helycona sopor.

De te (si nescis) pœnas Rhamnusia sumet
Protinus, atq; scelus comprimet illa tuum.

Comparatio

Non timet impulsus incus vt maxima crebros,
Sic spernit Cadabal murmura vana canum.

Algeris Alpina vt quercus concita ventis
Perstat, sic Grauius permanet, atq; viget.